

EIND SYMPOSIUM

Hoe kunnen we de bevolkingsonderzoek
naar borst- en baarmoederhalskanker
toegankelijker maken voor transgender en
non-binaire personen?

ACHTERGROND

Project subsidieronde Vroege Opsporing – Ronde 2021-2022

ZonMw

PROGRAMMA

Resultaten van de INCLUSIVE studie - Lindy Huber

Vrijwilliger Transvisie - Martijn Anthonio

Huisarts / seksuoloog – Naomi Cheuk Alam

Korte paneldiscussie

Demonstratie serious game – Quinten van Driel

Borrel met hapje en drankje

07/08/2025

ErasmusMC
Erasmus

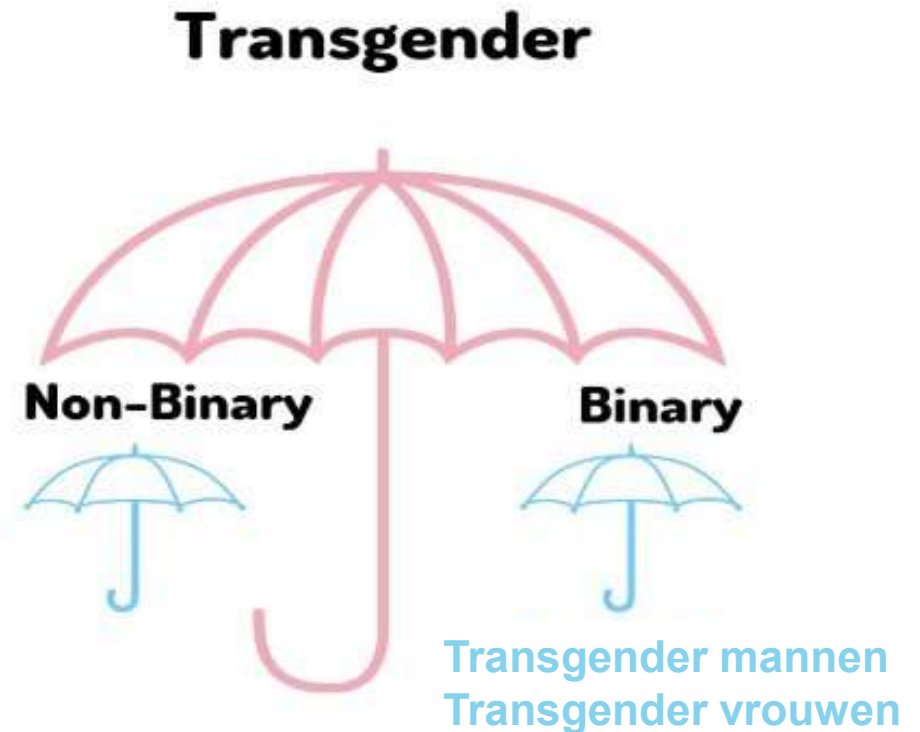
RESULTATEN VAN DE INCLUSIVE STUDIE

Lindy Huber (zij/haar)

WAT ZIJN TRANSGENDER PERSONEN?

- In Nederland identificeert ongeveer 1% van de bevolking ouder dan 15 jaar (151.000 personen) zich als transgender:
- 0,4% als transgender man
- 0,3% als transgender vrouw
- 0,3% als non-binair persoon

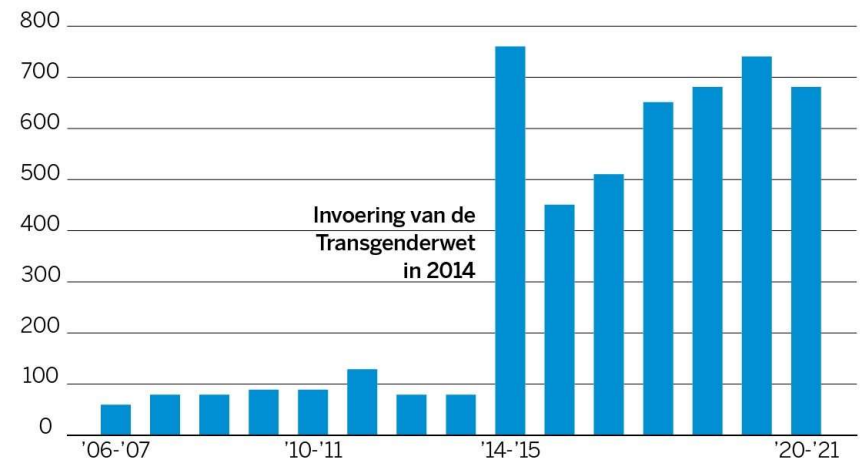
WAT ZIJN TRANSGENDER PERSONEN?

Toename in het aantal personen dat het geslacht in de basisregistratie personen (BRP) aanpast.

> Wetswijziging in 2014.

VEEL WIJZIGINGEN NA INVOERING TRANSGENDERWET

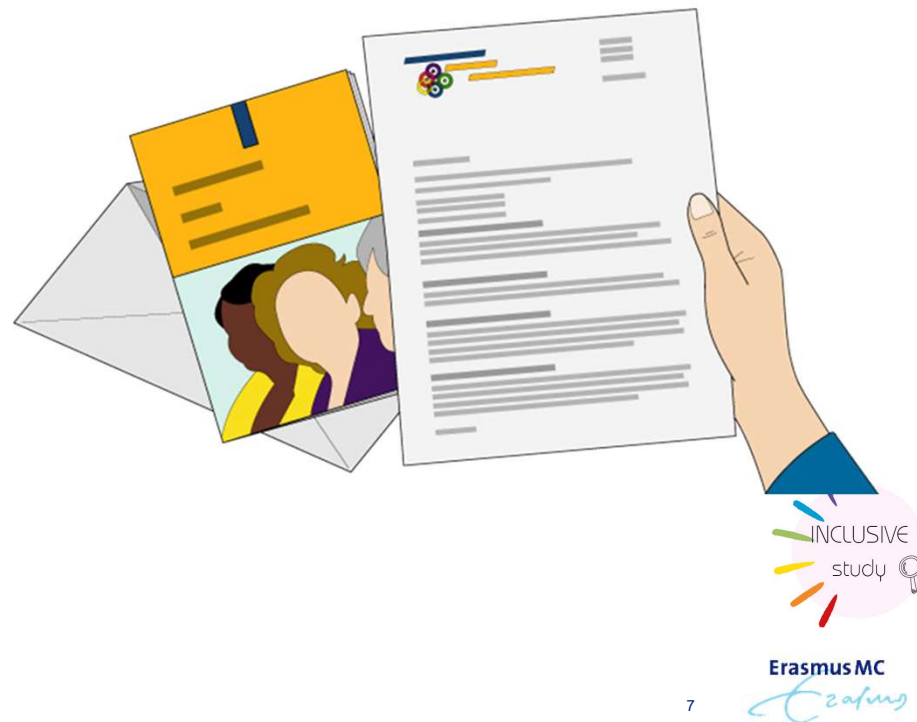
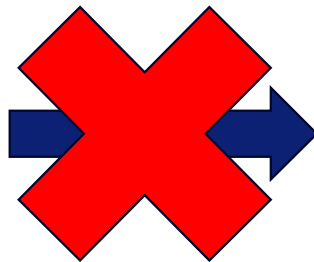
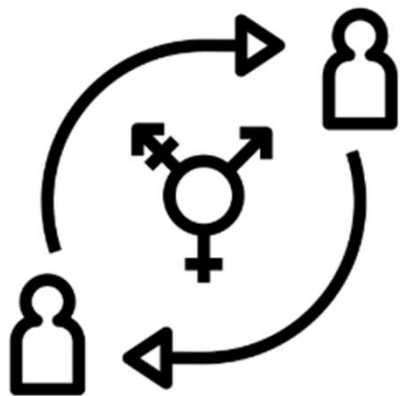
Aantal wijzigingen in geslachtsregistraties, bevolking van 15 jaar en ouder, 2006-2021, in aantallen

270922 © de Volkskrant. Bron: SCP

AANLEIDING

Uitnodigingen voor de bevolkingsonderzoeken naar borstkanker en baarmoederhalskanker gebaseerd op geslacht uit Basis Registratie Personen (BRP)

AANLEIDING

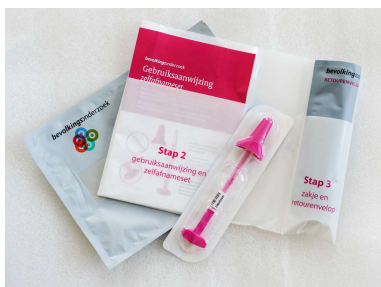
Transgender personen nemen minder vaak deel aan de bevolkingsonderzoeken naar **borstkanker** en **baarmoederhalskanker** dan cis gender personen (Chan et al., 2024).

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Nemen 63% minder vaak deel
(OR 0.37, 95% CI 0.23 to 0.60)

Bevolkingsonderzoek borstkanker

Nemen 59% minder vaak deel
(OR 0.41, 95% CI 0.20 to 0.87)

BEVOLKINGSONDERZOEKEN

- Sinds Oktober 2022

www.bevolkingsonderzoeknederland.nl/genderdiversiteit/deelnamewens

Deelnamewens

Staat u als O/X of M geregistreerd bij de burgerlijke stand van de gemeente en wilt u zich aanmelden om een uitnodiging voor bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker te ontvangen? Bent u 30 jaar of ouder? Dan kunt u met het onderstaande formulier aan ons doorgeven voor welk bevolkingsonderzoek u graag een uitnodiging wilt ontvangen. Let op! na aanmelding ontvangt u een mail met een verificatiecode. Bewaar deze mail goed, want deze code is nodig voor uw definitieve aanmelding. Hiervoor nemen wij telefonisch contact met u op.

**Ik wil graag een uitnodiging
ontvangen voor het: ***

- ☐ Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker
☐ Bevolkingsonderzoek borstkanker

Achternaam *

Telefoonnummer *

E-mailadres *

E-mailadres (ter controle) *

DOEL VAN DE STUDIE

Bevolkingsonderzoeken borstkanker en baarmoederhalskanker toegankelijker maken voor transgender en non-binaire personen

STUDIE OPZET

In dit onderzoek hebben we de:

- kennis
- ervaringen
- voorkeuren
- belemmeringen

voor deelname aan het bevolkingsonderzoek borst- en baarmoederhalskanker van transgender en non-binaire personen en hun zorgverleners in kaart gebracht.

STUDIE OPZET

07/08/2025

12

STUDIE OPZET

Augustus 2023

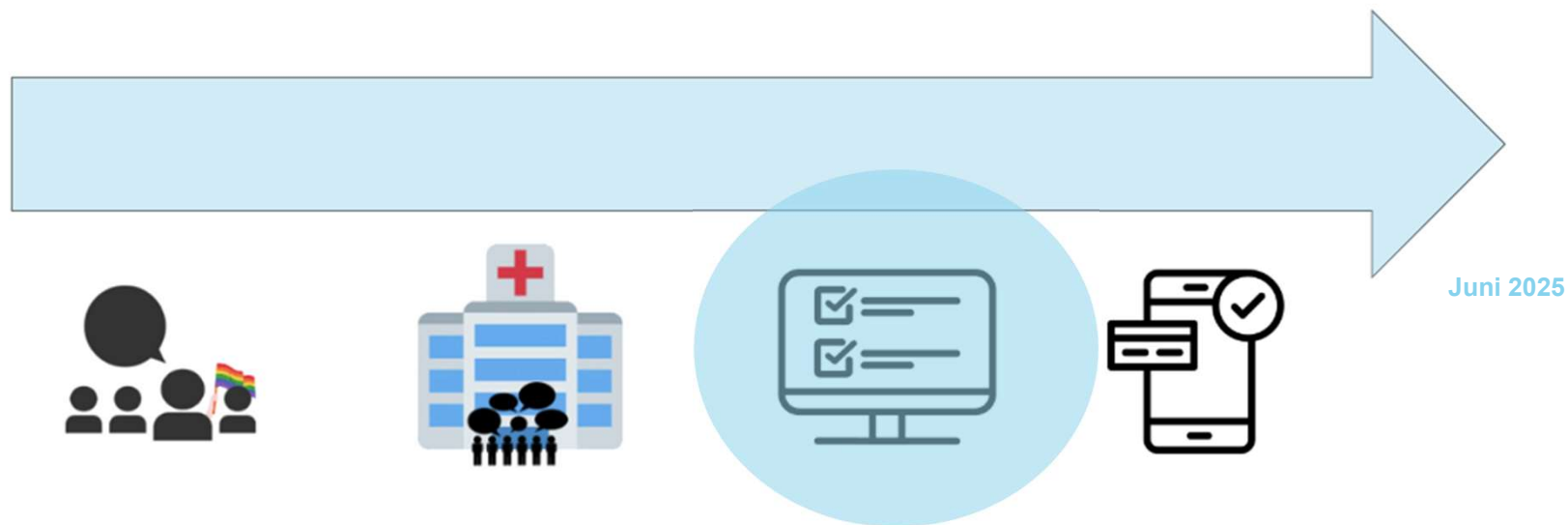

Juni 2025

STUDIE OPZET

Co-creatie van de vragenlijst met focusgroepen

- Input uit focusgroepen
- Vertaling naar vragenlijst
- Validatie met experts

Augustus 2023

Juni 2025

STUDIE OPZET

Augustus 2023

Juni 2025

RESULTATEN FOCUSGROEPEN

De deelnemers

**2 focusgroepen
2 interviews
(N=8)**

2 focusgroepen laboranten mammografie (N=10)

**2 focusgroepen huisartsen + 1 interview (N=10)
2 focusgroepen doktersassistenten (N=7)**

	N
Transgender personen	8
Vrouw	4
Man	2
Non-binair	2
Leeftijd mediaan (min-max)	42 (31 – 63)
Laboranten mammografie	10
Vrouw	10
Leeftijd mediaan (min-max)	53 (34 – 64)
Huisartsen	12
Vrouw	11
Man	1
Leeftijd mediaan (min-max)	38 (32 – 68)
Doktersassistenten	7
Vrouw	7
Leeftijd mediaan (min-max)	37 (20 – 54)

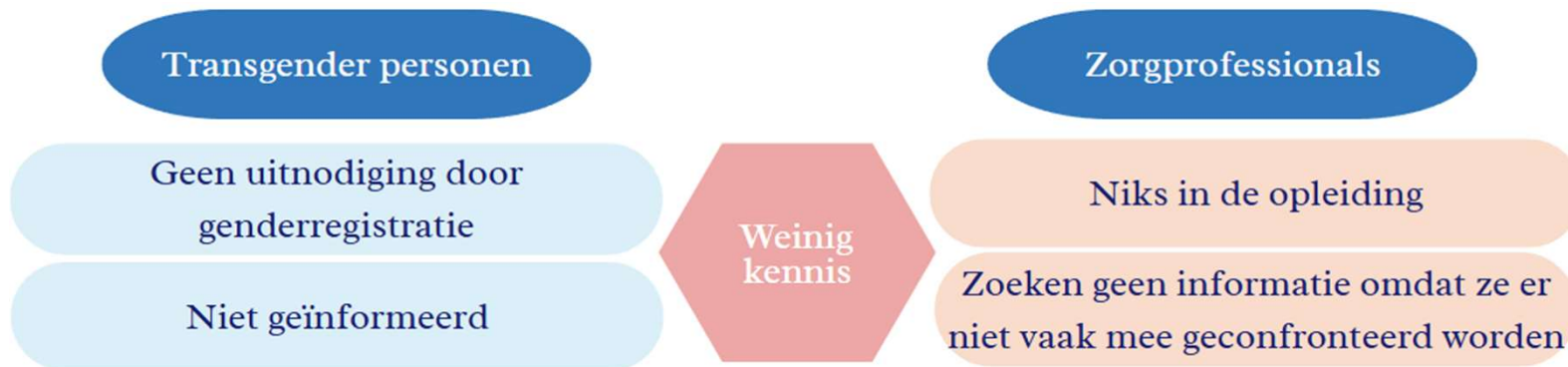
RESULTATEN VRAGENLIJST

De deelnemers

	N (%)
Totaal aantal respondenten	310
Leeftijd gemiddelde (SD)	41.9 (SD 10.8)
Leeftijd range	30 - 77
Geboortegeslacht	
- Vrouw	141 (45.5)
- Man	164 (52.9)
- Anders	5 (1.6)
Gender identiteit	
- Transgender man	60 (19.4)
- Transgender vrouw	126 (40.6)
- Non-binair	102 (32.9)
- Anders*	22 (7.1)
Geslacht veranderd in BRP	
- Ja	195 (62.9)
- Nee	115 (37.1)
Baarmoeder	
- Ja	113 (36.5)
- Nee	196 (63.2)
Borsten	
- Ja	196 (63.2)
- Nee	114 (36.8)

RESULTATEN FOCUSGROEPEN

Wat hebben we geleerd uit focus groepen?

RESULTATEN VRAGENLIJST

Kennis

Personen die het geslacht hebben aangepast in de BRP (N=195)

- Zich bewust van de impact van geslachtsverandering op screeningsuitnodigingen
- Zich bewust van de optie voor zelfregistratie
- Zich bewust van informatiefolder van de RIVM

07/08/2025

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uw geslachtsregistratie en de bevolkingsonderzoeken naar kanker

Bevolkingsonderzoek naar kanker

Een bevolkingsonderzoek is een gratis medisch onderzoek om (voorstadia van) kanker vroeg op te sporen, nog voordat klachten ontstaan. De Nederlandse overheid biedt drie bevolkingsonderzoeken naar kanker aan. Het gaat om de bevolkingsonderzoeken baarmoederhalskanker, borstkanker en darmkanker.

Voor transgender mensen en mensen met de registratie O/X kan het confronterend of pijnlijk zijn om na te denken over deelname aan de bevolkingsonderzoeken. Dat is heel begrijpelijk. We informeren u met deze folder, zodat u zelf een keuze kunt maken over uw deelname. Deelname kan voor u gezondheidswinst opleveren. We raden u aan om met uw (huis)arts of iemand van het genderteam hierover te spreken.

Waarom deze folder?

In deze folder vindt u informatie over deelname aan de bevolkingsonderzoeken bij verschillende wijzen van geslachtsregistratie bij de gemeente.

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Alle mensen met een baarmoeder van 30 tot en met 60 jaar komen in aanmerking voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Dankzij het bevolkingsonderzoek kunnen voorstadia van baarmoederhalskanker vroeg worden ontdekt. Een voorstadium van baarmoederhalskanker is meestal goed te behandelen. Door te behandelen kan baarmoederhalskanker voorkomen worden.

Hoe krijgt u een uitnodiging?

Heeft u de registratie v bij de gemeente?
Als u tussen de 30 en 60 jaar bent en u staat met v geregistreerd bij de gemeente, dan ontvangt u elke 5 of 10 jaar automatisch een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Heeft u geen baarmoeder (meer)? Dan kunt u zich na ontvangst van uw eerste uitnodiging afmelden bij Bevolkingsonderzoek Nederland. Informatie over afmelden vindt u in de uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek of op de website: www.bevolkingsonderzoeknederland.nl.

RESULTATEN VRAGENLIJST

Kennis

42% van de personen die het geslacht heeft aangepast (N=195) is geïnformeerd door een zorgverlener.

RESULTATEN FOCUSGROEPEN

Wat hebben we geleerd uit focus groepen?

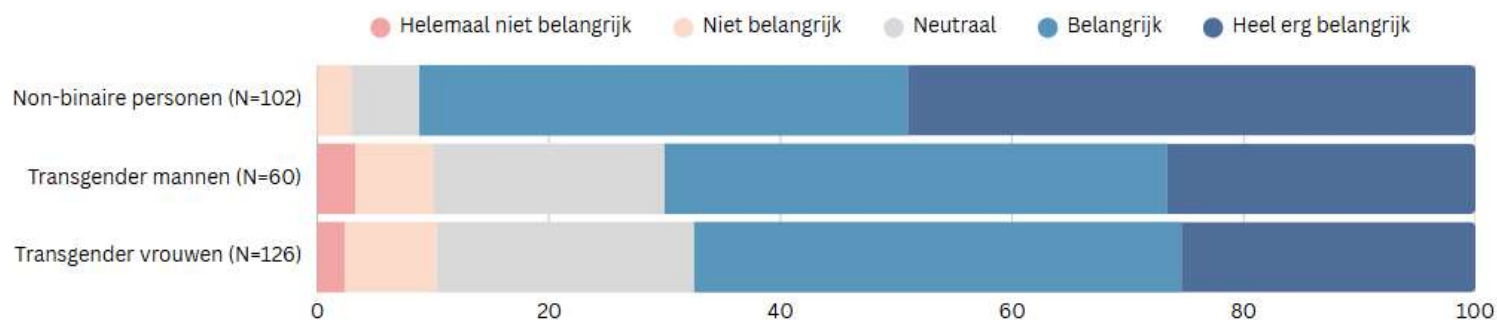

RESULTATEN VRAGENLIJST

Algemene voorkeuren communicatie en omgang

Meerderheid vindt het belangrijk dat er naar
voornaamwoorden gevraagd wordt

Ik vind het belangrijk dat een zorgverlener vraagt wat mijn voornaamwoorden zijn

RESULTATEN VRAGENLIJST

Algemene voorkeuren communicatie en omgang

Maar, deze voorkeuren zijn niet generaliseerbaar

“Als zorgmedewerkers zouden vragen naar mijn voornaamwoorden zou ik dat na acht jaar testosteron juist heel vervelend vinden.”
- Transgender man

“Ik heb aangevinkt dat ik wil dat ze er rekening mee houden, maar ik wil daar niet veel van merken.”
- Transgender vrouw

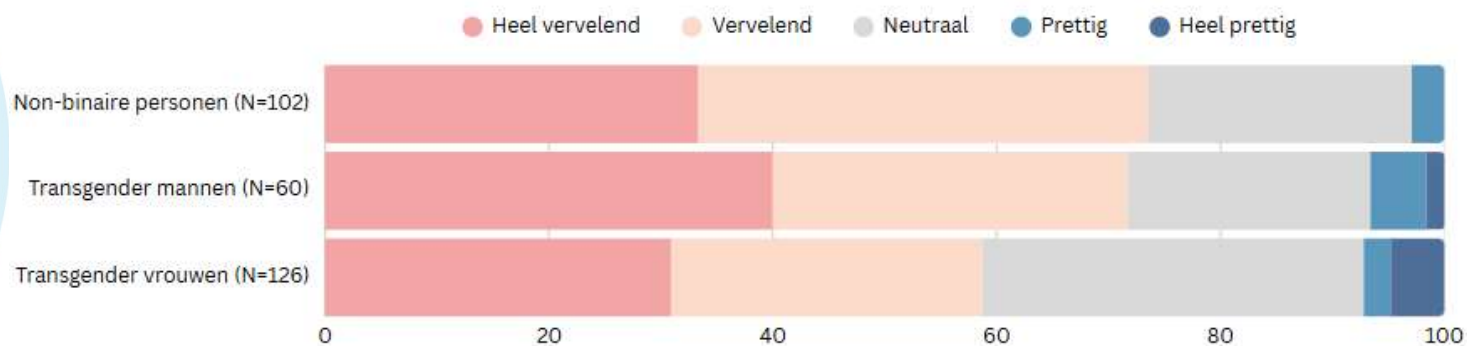
“Daarnaast helpt het wanneer je naar wens wordt aangesproken en/of gevraagd wordt naar je voornaamwoorden. Dat je op de goede manier wordt aangesproken tijdens het ophalen in de wachtkamer.”
- Non-binair persoon

RESULTATEN VRAGENLIJST

Algemene voorkeuren communicatie en omgang

Vragen over transgender verleden worden niet als prettig ervaren, vooral wanneer het niet relevant is voor het onderzoek waar iemand voor komt.

Wat vind je ervan als een zorgverlener vragen stelt over je transgenderverleden tijdens een onderzoek waarvoor dat niet relevant is?

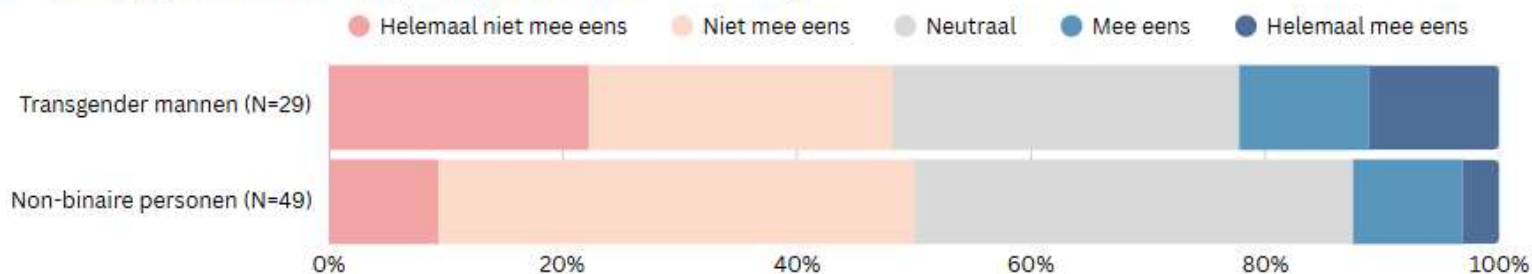

RESULTATEN VRAGENLIJST

Ervaringen bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker (N=87)

± 22% van de transgender mannen vond het een traumatische ervaring

Het uitstrijkje was voor mij een traumatische ervaring.

RESULTATEN VRAGENLIJST

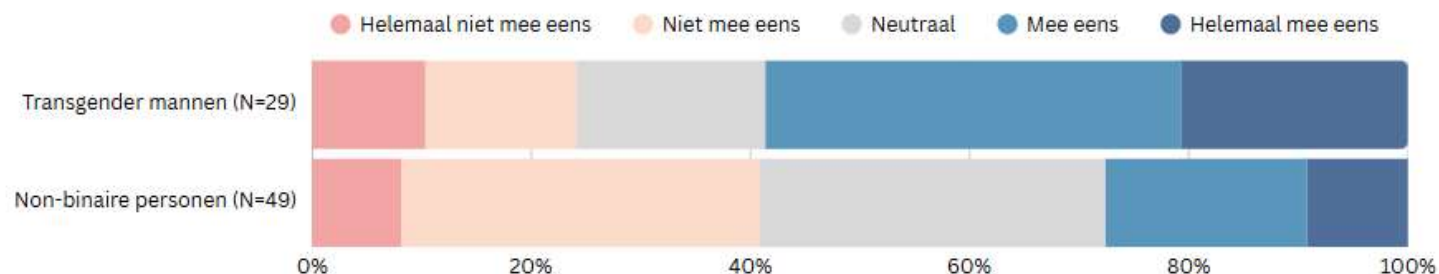
Ervaringen bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker (N=87)

± 60% van de transgender mannen vond het uitstrijkje erg pijnlijk

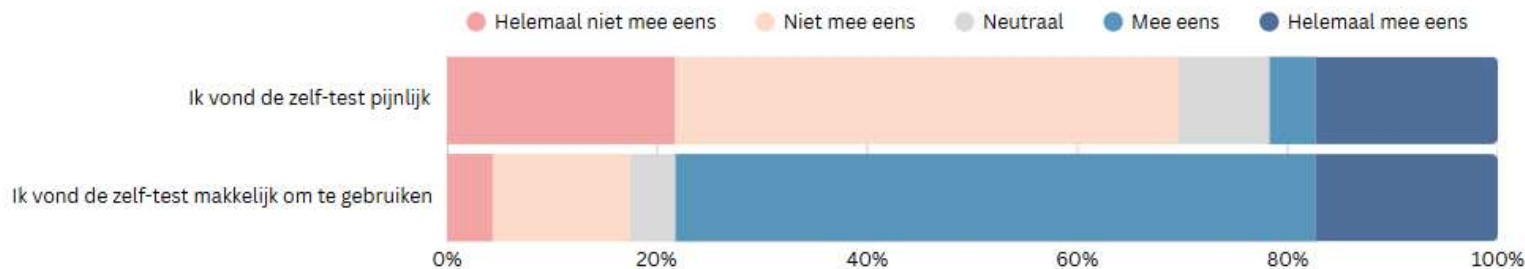
± 20% vond de ZAS pijnlijk

± 80% vond hem makkelijk in gebruik

Ik vond het uitstrijkje erg pijnlijk

Ervaringen met de zelfafname set (ZAS) positiever (N=23)

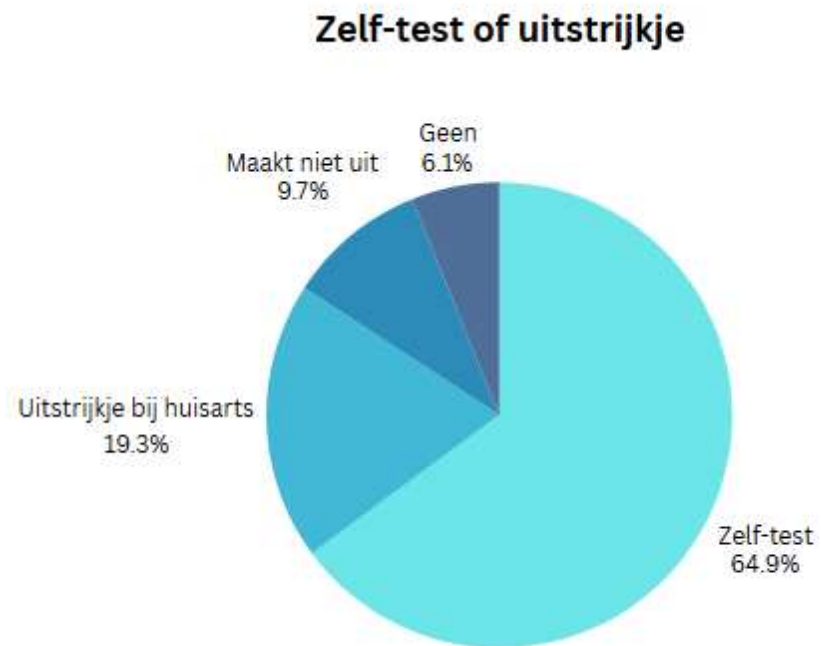

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

65% heeft voorkeur voor zelf-test

> Dit komt overeen met gebruik van de zelf-test in Nederland.

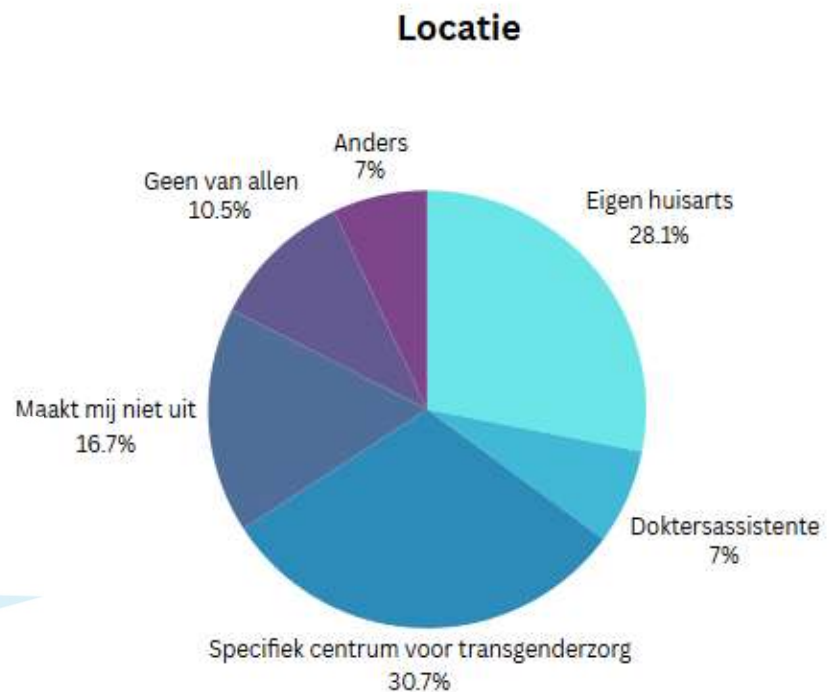
RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Voorkeur voor locatie is divers

> Belangrijker dat er gender-sensitieve zorgmedewerkers werken.

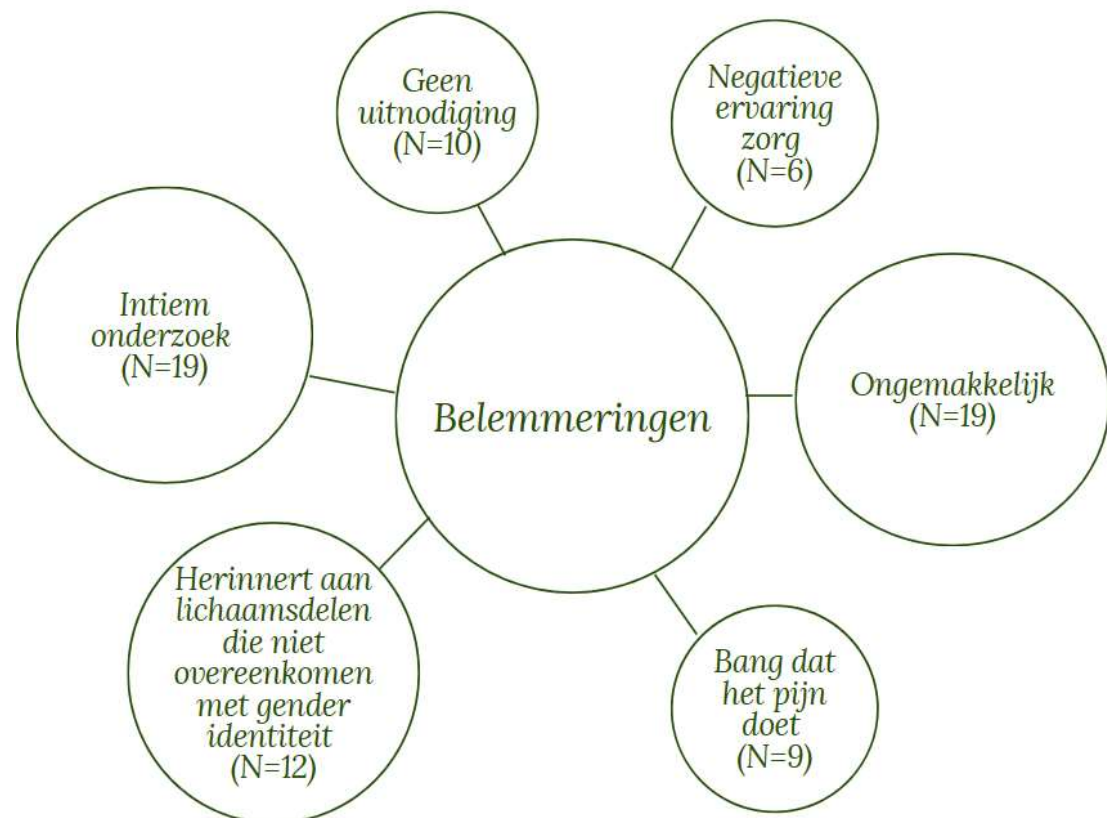
“Al zou er een plek zijn waar je weet waar je op een prettige manier bejegend wordt, zou ik erheen reizen. Dit geeft meer veiligheid, wat ten goede komt voor een vervolgonderzoek. Vorig jaar heb ik mijn onderzoek gehad en ik zie alweer op tegen de volgende.”

RESULTATEN VRAGENLIJST

Belemmeringen bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

39 respondenten hebben ervoor gekozen niet deel te nemen het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=114)

52,6% (N=60) vond de voorkant van de informatiefolder niet inclusief genoeg

- Non-binaire personen (N = 40, 61,5%)
- Transgender mannen (N = 13, 37,1%)

Uw uitnodiging voor het
bevolkingsonderzoek
baarmoederhalskanker

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=114)

Slechts 16% (N=18) vond deze pagina van de informatiefolder voldoende inclusief

- Non-binaire personen (N = 9, 14%)
- Transgender mannen (N = 9, 26%)

2 Meedoen met een uitstrijkje

1 De afspraak

U ontvangt thuis een brief en maakt zelf een afspraak voor een uitstrijkje bij de huisartspraktijk.

Neem de brief mee naar de afspraak.
De stickers zijn nodig voor het onderzoek.
De afspraak duurt ongeveer 10 minuten.

2 Gesprek

Meestal doet de doktersassistent het onderzoek. Zij stelt u eerst een paar vragen.

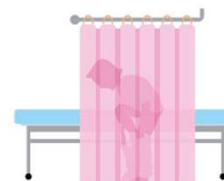
Vertel het als u tegen het onderzoek op ziet.

8

3 Uittrekken

U doet uw onderkleding uit. Uw bovenkleding mag u aanhouden.

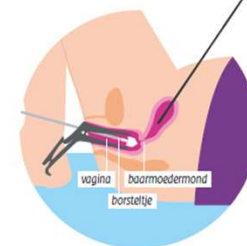

4 Het uitstrijkje

De doktersassistent onderzoekt u met een speciaal instrument: de eendenbek.

De doktersassistent neemt met een borsteltje wat baarmoederslijm-vlies van de baarmoederhals af.

5 Uitslag

U kunt zich weer aankleden, het onderzoek is klaar.

U ontvangt binnen 4 weken de uitslagbrief.

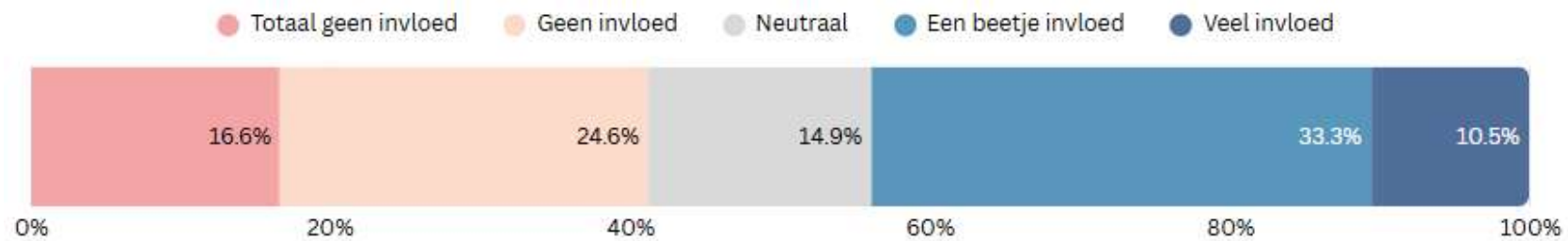
9

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=114)

Voor 43,8% (N=50) heeft de inhoud en het uiterlijk van de brief invloed op hun beslissing of zij meedoen of niet

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=196)

38,3% (N=75) vond de voorkant niet inclusief genoeg

- Transgender mannen (N=7, 50%)
- Non-binaire personen (N=30, 54%)
- Transgender vrouwen (N=29, 26%)

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=196)

	Transgender mannen N=14 (N, %)	Transgender vrouwen N=110 (N, %)	Non-binair N=56 (N, %)
Beste mevrouw	0 (0.0%)	50 (45.4%)	0 (0.0%)
Beste mevrouw/meneer	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (1.8%)
Beste "achternaam"	14 (100.0%)	45 (40.9%)	49 (87.5%)
Geen voorkeur	0 (0.0%)	10 (9.1%)	1 (1.8%)
Anders	0 (0.0%)	5 (4.6%)	5 (8.9%)

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=196)

2 Het onderzoekscentrum

Het onderzoek gebeurt in een onderzoekscentrum. Een medewerker controleert eerst uw gegevens.

De afspraak duurt ongeveer 20 minuten.

“Afbeeldingen met jurkjes en de dokter met ogenschijnlijk mannenfiguur achter de pc. Het voelt allemaal erg jaren 50 en zeker niet inclusief.”

56% (N=109) vond deze pagina niet inclusief genoeg

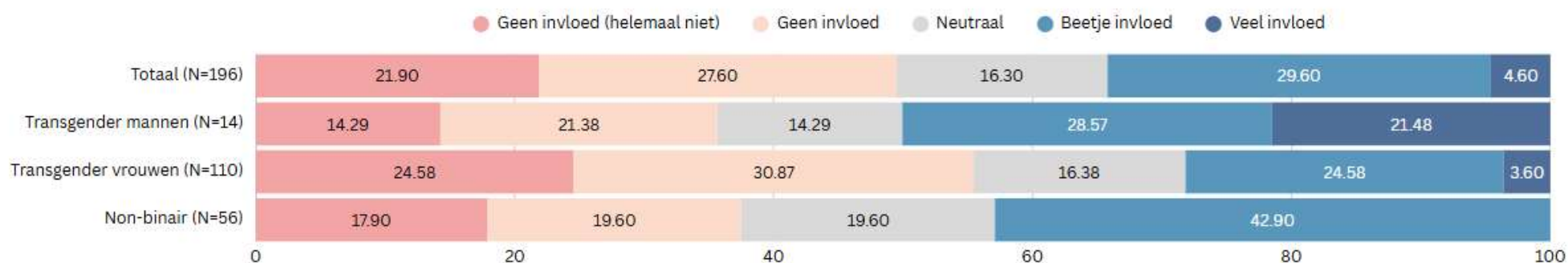
- Transgender mannen (N=10, 71%)
- Non-binaire personen (N=43, 77%)
- Transgender vrouwen (N=45, 41%)

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder (N=196)

Voor 34,2% (N=67) heeft de inhoud en het uiterlijk van de brief invloed op hun beslissing of zij meedoen of niet

RESULTATEN VRAGENLIJST

Voorkeuren voor uitnodiging en informatiefolder

Voor 43,8% (N=50) heeft de inhoud en het uiterlijk van de brief invloed op hun beslissing of zij meedoen of niet

Voor 34,2% (N=67) heeft de inhoud en het uiterlijk van de brief invloed op hun beslissing of zij meedoen of niet

CONCLUSIES

- Onvoldoende kennis over wie in aanmerking komt voor borst- en baarmoederhalskankerscreening, vooral onder zorgverleners.
- TNB personen wel bewust van gevolgen van geslachtsverandering, maar onbekend met informatie en zelfregistratie.

- Voorlichting voor zorgverleners over de specifieke behoeften en voorkeuren van TNB-personen
 - Grote onderlinge verschillen in voorkeuren!

- Doelgroepgerichte informatie voor TNB-personen.

Bedankt!

Lindy Huber
l.huber.1@erasmusmc.nl

Transgender mannen en hun ervaringen met gezondheidszorg

Genderdysforie begrijpen moeilijk? Welnee!

- Een korte oefening...

Misverstanden over geslachtskenmerken transgender en non-binaire personen

- Dat een transgender of non-binair persoon borsten en/of baarmoeder en vagina heeft behouden, betekent niet automatisch dat deze persoon geen dysforie bij deze lichaamsdelen ervaart.
- Een transgender of non-binair persoon kan deze lichaamsdelen anders beleven en benoemen dan de standaardbenamingen.
- Dus: NIVEA!

Pijnpunten in contact met zorgverleners

- Bejegening en erkenning identiteit en relaties
- Gebroken been syndroom
- Ontkennen / negeren transgeschiedenis (bijv. in thuiszorg)
- Handelingsverlegenheid en daardoor terugverwijzen naar de genderkliniek
- Aapjes kijken
- Onnodige vragen naar het wel / niet gehad hebben van operatieve ingrepen
- Onwetendheid -> Transgender mannen en non-binaire personen die testosteron gebruiken, krijgen bij hartfalen de symptomen van cis vrouwen met hartfalen.
- Administratieve hobbels

Aanbevelingen aan zorgverleners

1. Wie je bent, zeg je zelf -> de identiteit en lichaamsbeleving van de patiënt is leidend.
2. Durf als zorgverlener te vragen naar wat je niet weet (bijv. naar voornaamwoorden of benamingen van lichaamsdelen indien relevant voor het onderzoek) **ondanks de norm in de zorg dat je als professional niet laat merken dat je iets niet weet.**
3. Verontschuldig je als je je toch vergist of iets verkeerd hebt begrepen, dat maakt je alleen maar menselijk en benaderbaar.
4. Denk na wat de fysieke staat van een transgenderpersoon doet met je eigen opvattingen over man-zijn en vrouw-zijn. En realiseer je dat vooral voordat die patiënt voor je neus staat.
Verloopt het contact desondanks niet helemaal naar wens, zie punt 3.

Trans- en genderdiverse personen in de huisartsenpraktijk

Naomi Cheuk Alam (zij/haar)
Huisarts / Seksuoloog NVVS i.o.

Waarom?

- Trans- en genderdiverse personen:
 - Ervaren minder makkelijk toegang tot de gezondheidszorg
 - Hebben vaker dan gemiddeld negatieve ervaringen in de zorg
 - Verkeren vaker in slechte gezondheid dan cisgender personen
 - Lopen een verhoogd risico op gezondheidsproblemen

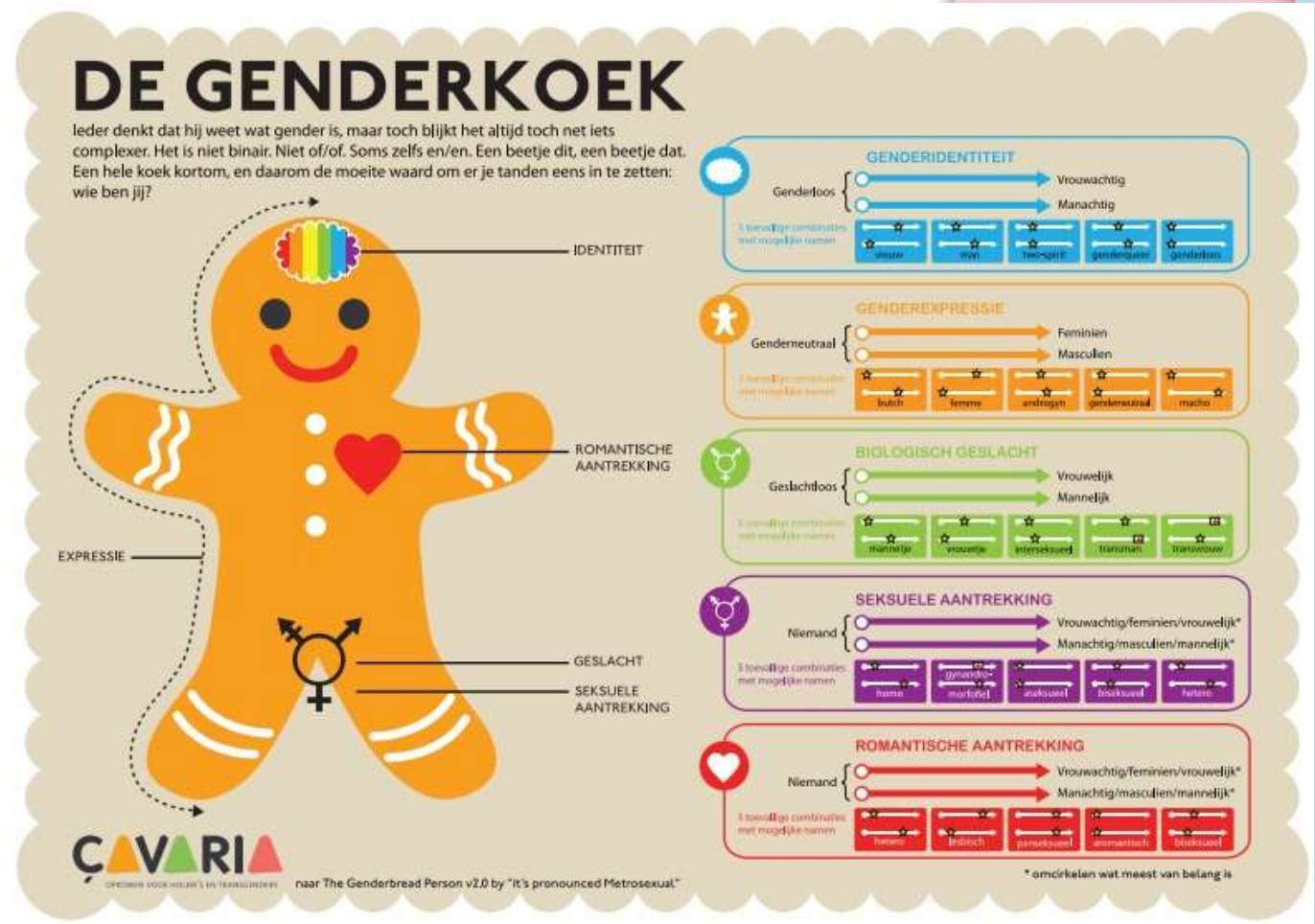
Wat is inclusieve zorg?

Een inclusieve praktijk houdt rekening met diversiteit:

Alle combinaties van seksekenmerken, genderidentiteiten, genderexpressies en seksuele oriëntaties zijn toegestaan, en dat de ene combinatie niet beter of waardevoller is dan een andere.

Definities

- Sekse
- Genderidentiteit
- Genderexpressie
- Seksuele en romantische oriëntatie

In de praktijk

- Genderneutrale toiletten
- Expliciete visuele indicatie van inclusiviteit
- Folders of flyers met info voor de LHBTQIA+ gemeenschap

Inclusieve taal en communicatie

- Inschrijfformulier
 - Genderidentiteit
 - Voornaamwoorden / aanspreekvorm
- Kennismaking + introductie
 - Hoe haal je iemand op uit de wachtkamer?
- Registratie
 - HIS koppeling BRP
- Episode / memo

Anamnese

- Alleen vragen die relevant zijn voor hulpvraag
 - Leg uit waarom je bepaalde dingen vraagt
- Inclusief en neutraal taalgebruik:
 - *Borstkas i.p.v. borsten, strottenhoofd i.p.v. adamsappel, mensen met een baarmoeder*
 - Vragen naar termen die zij zelf liever wel of niet gebruiken
- Let op je verslaglegging!

Lichamelijk onderzoek

- Leg uit wat je gaat doen en waarom
- Vraag of het oké is als je die persoon aan gaat raken of dat iemand negatieve ervaringen heeft gehad
- Realiseer je dat je onderzoek genderdysforie teweeg kan brengen
 - bijv. dragen van binder bij auscultatie longen
- Doe geen aannames over welke organen iemand heeft, ongeacht diens genderpresentatie
- Bevolkingsonderzoek cervixcarcinoom
 - Mogelijk pijnlijker door atrofie bij testosterongebruik

Wat kan de huisarts?

- Zorg op maat
- Er kan al veel in de eerste lijn!
 - Cyclusregulatie
 - Verwijzing voor logopedie
 - Fertiliteitspreservatie
 - Ondersteuning bij sociale of juridische transitie
 - Waarborgen bij seksuele en psychologische gezondheid
 - Bijv. gesprekken POH GGZ tijdens wachttijd genderteam
 - Steunsysteem of contactgroepen

Wat kun jij doen?

- Roze in wit
- Treat it queer
- <https://pro-now.com/>
- <https://transgenderwegwijzer.nl/>
- Nascholing online
 - Transgenderzorg voor volwassenen (CME online) ook gratis te volgen!
 - [E-learning/schriftelijk scholing "transgenderzorg door de huisarts"](#) (Accredidact)
 - [E-learning 'Transgender in de huisartsenpraktijk'](#) (Rutgers)
 - [E-learning "jong en transgender"](#) (Movisie)
- <https://transineigenhand.nl/>
- www.transvisie.nl

Meer informatie / literatuur

- <https://huisartsenzorgvoortransgender.nl/>
- Leidraad 'Genderincongruentie in de eerste lijn' - Kennis- en Zorgcentrum Genderdysforie, Amsterdam UMC
- [Huisartsenzorg voor transgender en genderdiverse personen \(NTvG\)](#)
- [Genderdiversiteit en het belang van inclusieve communicatie \(H&W\)](#)
- [De rol van de huisarts bij genderincongruentie \(H&W\)](#)
- [E-learning 'Transgender in de huisartsenpraktijk' \(Rutgers\)](#)

PANELDISCUSSIE

Join at menti.com | Use vote code **8759 4315**

Vragen kun je ook stellen via Menti.com

VRAGEN?

Join at menti.com | Use vote code **8759 4315**

INCLUSIVE studie

Stel hier je vraag:

All responses to your question will be shown here

Turn on voting to let participants vote for their favorites

Each response can be up to 200 characters long

Menti

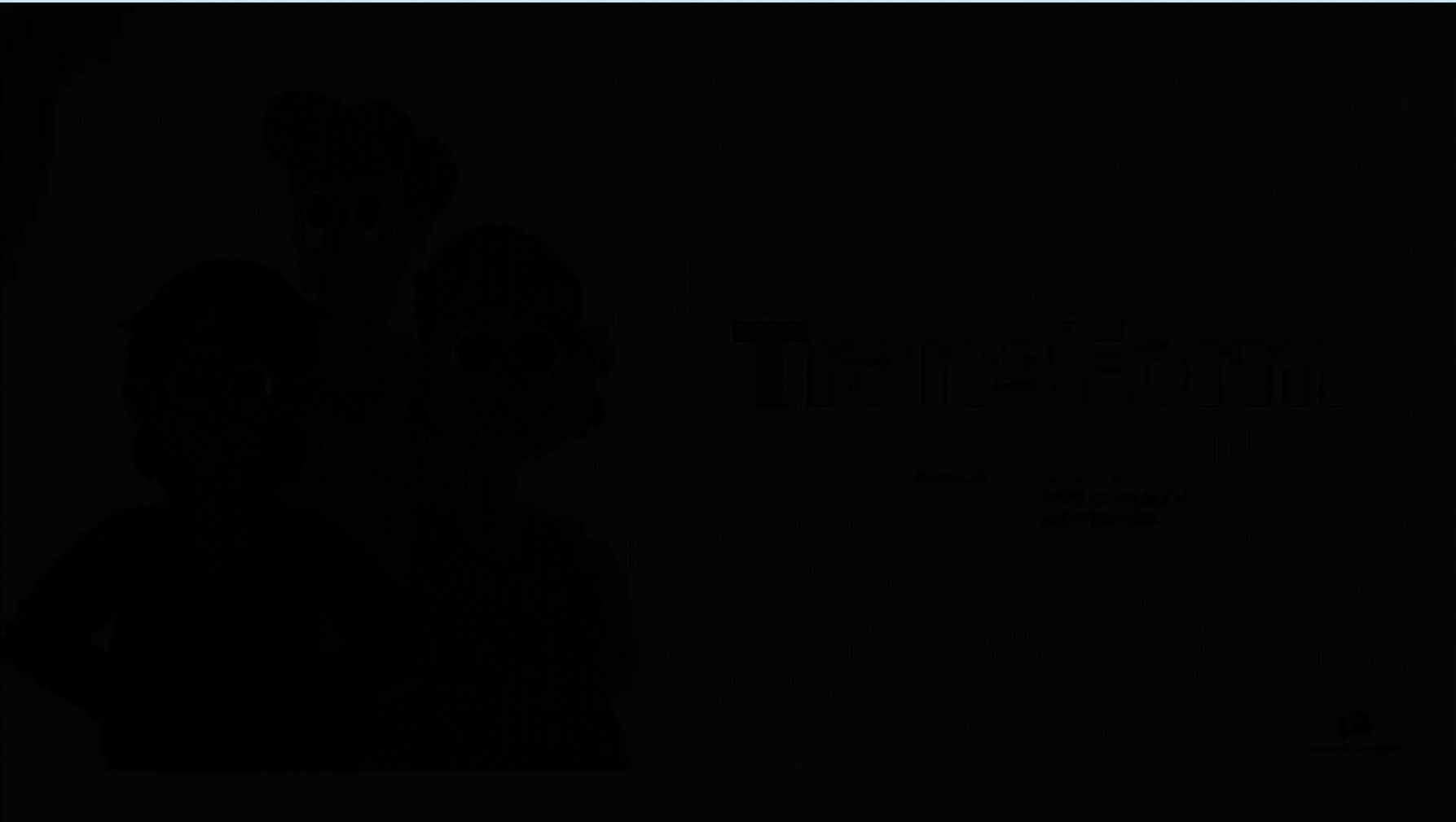
Symposium INCLUSIVE

Choose a slide to present

SERIOUS GAME

BEDANKT!

